

FINNCON 2007

HUONON ONNEN CON?

Saara Henriksson ja Pasi Karppanen

Jyväskylässä 14.–15.7. järjestetty Finncon-Animecon 2007 osoittautui jälleen yleisömenestykseksi. Kaikkiaan tapahtumassa arvioitiin vierailleen 7000 yksittäistä kävijää. Anime- sekä sf/f-kansa täyttivät Jyväskylän yliopiston kunniakkaan päärakennuksen ääriään myöten ja muuttivat sen kahden päivän ajaksi mielikuvitukselliseksi scifin, fantasian ja animen temmellyskentäksi.

Vaikka taikauskoiseksi ei tunnustautuisikaan, on mielenkiintoinen yhteensattuma, että järjestyksessä kolmattatoista Finnconia tuntui vaivaavan ennenkuulumattoman huono onni. Tapahtumalle leimansa löivät sen järjestäjien lähipiirissä tapahtuneet lisääntymis- ja kuolemantapahtumat, lentokoneiden myöhästelyt ja junien putoamiset raiteiltaan. Yksi conin kunniavieraista, *Joe Haldeman* oli conin alla kateissa vuorokauden ajan säästä johtuneiden huonojen lento-olosuhteiden vuoksi.

Kaiken tämän huomioon ottaen tapahtuman järjestäjille onkin nostettava hattua, sillä oikeastaan mikään tuosta ei näkynyt itse conissa. Kuvaavaa onkin, että siinä missä vuoden 2006 Finncon sai etenkin anime-foorumeilla osakseen paljon negatiivista palautetta järjestelyjen ja tilausta-

den vuoksi, tänä vuonna samoilla foorumeilla suurinta kritiikkiä saivat osakseen VR ja sää, joista kumpaankin Finnconin järjestäjillä oli varsin rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa.

Mahdollista on myös, että conin nuorille vakiokävijöille on vähitellen valjennut, että Finncon-Animecon on vapaaehtoisvoimin järjestetty tapahtuma. Myös Jyväskylän yliopisto on paikkana soveliaampi sen kaltaisille massatapahtumille kuin Helsingin Paasitorni. Päärakennuksen vehreä ympäristö ja iso piha tarjosivat niin ikään animefaneille ja gosurori-kansalle sen tarvitsemaa parveilutilaa.

Tämä ei tarkoita, etteikö Finncon-Animeconissa olisi tänäkin vuonna ollut ahdasta. Etenkin ruuhkahuippujen aikaan päärakennuksen aula- ja käytävätilat natisivat liitoksisaan, väkimäärän todennäköisesti

aikaansaadessa osassa yleisöä aikaan klaustrofobisia oireita. (Ainakin, ellei tarjolla sattumalta ollut kätevää seuran myyntipöytää, jonka taakse suojautua ko. ruuhkahuippujen aikaan. Pt. huom.)

Kuvaavaa on, etteivät monetkaan vanhemmat sciffanit jaksaneet viihtyä päärakennuksella koko aikaa. Tilaisuuden tullen monet heistä jättivätkin sen ja päärakennuksen kahvilan animeteinien temmellyspaikaksi, siirtyäkseen itse läheisen Sohvi-ravintolan terassille. Tästä kertoo se, että virvoitusjuomat myytiin ko. kahvilasta kahdessa päivässä loppuun, mutta olutta jouduttiin kantamaan tapahtuman jälkeen pois korikau-palla.

Kunnia- ja muita vieraita tapahtumassa oli tänä vuonna enemmän kuin ahkerinkaan conikävijä toden-

näköisesti ehti käydä katsomassa. Näihin kuuluivat kirjailija Joe Halde-
man *Gay*-vaimoineen, kirjailija *Elisa-
beth Hand* ja *sf/f*-toimittajat *Cheryl
Morgan* ja *Ellen Datlow*, tietokirjailija
ja kriitikko *John Clute* sekä kirjailija ja
käsikirjoittaja *Jonathan Clements*.
Kotimaisena kunniavierana tapah-
tumassa nähtiin *sf/f*-lehti **Enhör-
ningenin** päätoimittaja ja fandom-
aktiivi *Ben Roimola*.

Ohjelmaa oli tuttuun tapaan val-
tavasti. Yhtä aikaa saattoi pyöriä
kymmenenkin eri ohjelmanumeroa,
jos mukaan laski päärakennuksen
lisäksi Kirjailijatalon ja muut lähiym-
päristössä sijainneet tilat. Yksittäisellä
conikävijällä ei näin ollutkaan
minkäänlaista mahdollisuutta saada
tapahtuman annista kuin hatara käsi-
tys. Tämä artikkeli pyrkii antamaan
tapahtumasta oman, kahden ihmi-
sen kokemuksiin perustuvan, raapai-
sunomaisen kuvansa.

Kirjoittajatapaamisen satoa

Suomen Tieteiskirjoittajien osalta
Finncon alkoi jo perjantaina, jolloin

ohjelmaan kuului niin kaksipäiväisen
tutkijatapaamisen jälkimmäinen osa
kuin STK:n perinteinen kirjoittajata-
paaminenkin. Kirjoittajatapaaminen
koostui tällä kertaa kahdesta paneelikeskustelusta,
joiden esiintyjiksi oli
saatu komea joukko conin kunnia-
vieraita.

Ensimmäisen paneelikeskustelun
esiintyjät, kirjailijat Joe Halde-
man ja Elizabeth Hand maalailivat
esityksessään mielikuvituksen ja realismin
rajapintoja. Kirjailijoita jututti
aina yhtä asiantunteva Cheryl "quite
likely" Morgan.

Sekä Haldeman että Hand ovat
yhdistelleet teoksissaan spekulatiivisia
elementtejä realistiseen kerrontaan.
Kauhukirjallisuutta kirjoittava Hand
pohti mielikuvituksen ja realismin
rajaa käsitetaiteen kautta; käsitetaiteilijahan
saattaisi pitää vaikkapa tekemiään
murhia taiteena. Synkät aiheet voivat
myös leimata tekijänsä. Hand muistutti,
miten Peeping Tom -kauhuelokuva
tuhosi aikoinaan ohjaajansa *Michael Powelin*
uran. Toivottavasti näin ei käy Elizabeth
Handille.

Kirjailijat keskustelivat myös siitä,
miksi tositarinoina markkinoidut ker-
tomukset ovat niin suosittuja. Hand
muistutti, että yleisö yleensä pettyy
näihin tarinoihin, kun niiden kirjoit-
tajan persoona ei tosielämässä vas-
taakaan tekstin luomaa mielikuvaa.
Keskustelu polveili tositarinoiden
kautta tosi-tv-ilmioon. Joe Halde-
man sanoi olevansa huolissaan siitä,
että tosi-tv-käsikirjoittajien asema on
huono, kun käsikirjoituksia ei myön-
netä olevan olemassakaan.

Kirjojen markkinointi tositari-
noina on valveutuneen Haldemanin
mukaan moraalisesti kyseenalaista,
ja kuten "valheellisista" tarinoista
nostetut oikeusjutut Yhdysvalloissa
osoittavat, myös juridisesti ongel-
mallista. Kirjan markkinointi tosi-
tarinana on kirjailijoiden mukaan
samantyyppistä mainontaa kuin best
seller -listat – kirjailijoille ne eivät tuo
enemmän rahaa, mutta sekä kirjoit-
tajat että lukeva yleisö kärsivät.

Jälkimmäinen paneelikeskustelu
pureutui scifin kustannusmaailmaan.
Tällä kertaa äänessä olivat antologia-
toimittaja Ellen Datlow, *sf*-kriitikko

© Ben Roimola

Sää oli Finncon-Animeconin aikana sateinen ja tapahtumaan saapuneen runsaslukuisen gosurori-kansan päivänvarjat saivat käyttöä.

John Clute sekä *Jukka Halme*, joka on toiminut muun muassa kustantajan esilukijana. Puheenjohtaja Morganin avustuksella julkaiseminen määriteltiin tässä keskustelussa interventioksi kirjoittajan ja arvioitsijan välillä. Panelistien mukaan vahinko ei yleensä ole se, että loistavia kirjoja jäisi kustantamatta, vaan että huonosti kirjoitettuja ja editoituja teoksia tulvii markkinoille.

Panelistit keskustelivat pitkään internet-julkaisemisesta ja sen mahdollisuuksista. Kun ihmiset maksavat i-tunes-kappaleista, mikseivät sitten e-kirjoista? Cheryl Morgan toi esille, että e-kirjasta on vaikea saada kritiikkejä, koska kriitikot eivät tunne kirjoittajia ennestään. Hänen mukaansa jo verkkolehden päätoimittajalle lähetetty sähköpostiviesti, jossa ei ole kirjoitusvirheitä, auttaa kummasti.

Datlow ja Morgan näkivät tässä myös eron sukupolvien välillä, joillakin nuorilla ei ole vaikeuksia lukea vaikka koko romaania kämmentietokoneelta. Keskustelussa muistutettiin, että netti ei missään mielessä ole demokraattinen media – huomio eri teoksille ei jakaudu tasaisesti.

Morganin mukaan myös kukaan vertaiskritiikki ei toimi netissä – anonyymit kirjoittajat voivat ilkeillä toisilleen, tai päinvastoin foorumin yhteishenki voi olla niin vahva, että toisten teksteistä on vaikea esittää kritiikkiä. Keskustelijoiden mielestä tällä tavalla syntyneet tekstit ovat huonoja samasta syystä kuin Hollywood-elokuvat ovat huonoja; ne altistetaan koeyleisön katseille.

Keskustelua kommentoivien Joe Haldemanin mukaan pienkustantamot ovat tänä päivänä valtaamassa vähälevikkisen kirjallisuuden markkinat isoilta kustantamoilta. Hän valitteli, että vaikka sci-fiä julkaistaan paljon, taso on usein huonoa. Haldemanin mukaan lasten ja nuorten kirjallisuus on kiinnostavaa siksi, että sen sisällä harrastetaan enemmän kokeilua - kirjat myyvät kuitenkin tasaisesti.

Atorox- ja Nova-huumaa

Lauantaina vuorossa olivat perinteiseen tapaan Nova- ja Atorox-palkintojenjaot. Jo useampia vuosia Atorox sekä Nova-kirjoituskilpailun palkinnot on jaettu yhdessä, minkä

© Ben Roimola

Mari Saario tenttaa lavalla Nova 2007 -tuomareita Pasi Karppasta ja Miina Supista.

lisäksi ohjelmaan on kuulunut aiheeseen liittyvä paneelikeskustelu. Tänä vuonna paneelia ei palkintojenjaoissa nähty, sillä se oli päätetty siirtää omaksi ohjelmanumerokseen.

Turun sf-seuran puheenjohtaja *Mari Saario* kertoi palkintojenjaon alkajaisiksi Nova-kilpailun taustasta ja historiasta ja haastatteli sen jälkeen kilpailun tuomaristoon kuuluneita *Pasi Karppasta* ja *Miina Supista*, jotka kertoivat kisan tämänvuotisista teemoista sekä ylipäätään kisan kulusta.

Nova on Suomen Tieteiskirjoittajien ja Turun Science Fiction Seuran vuosittain järjestämä novellikilpailu, joka on suunnattu nimenomaan aloitteleville kirjoittajille. Kilpailu järjestettiin tänä vuonna jo kahdeksannen kerran ja siihen otti osaa 96 kirjoittajaa yhteensä 133 novellilla.

Tämän vuoden Novan voi sanoa jäävän historiaan, useammassakin mielessä. Siinä missä joinain aiempina vuosina voittajasta ei ole ollut

tuomariston kesken suurtakaan erimielisyyttä, päätettiin palkinto tänä vuonna jakaa kahden, erittäin vahvan, mutta hyvin erityyppisen novellin kesken.

Ensimmäisen sijan jakoivat *Anne Alasirniö* novellillaan **Merestä olet sinä tullut** ja *Niilo Sevänen* novellillaan **Talven portti**. Alasirniön novelli on kauhuelementtejä sisältävä kertomus työstä, joka suree leikkitoveriaan, joka satojen muiden lailla on hukkunut laivan mukana. Sevänen novelli puolestaan on viikinkimytoologiaa hyödyntävä kertomus hurjista pohjanmiehistä, jotka ahnaudessaan tulevat ajaneeksi itsensä tuohon.

Novellit jakoivat tänä vuonna tuomaristossa muutenkin voimakkaasti mielipiteitä ja lopullisen kärkikymmenikön voi sanoa edustavan monellakin tapaa kompromissia. Tämä toisaalta on totta aina, kun kyseessä on useampihenkinen tuomaristo. Kukin tuomari painottaa eri asioita proosaa arvioidessaan, mistä johtuen mielipi-

Nova 2007 -tulokset

1. Anne Alasirniö: *Merestä olet sinä tullut*
Niilo Sevänen: *Talven portti*
3. Timo Saarto: *Varrella virstan*
4. Timo Saarto: *Poika ja tinasotamies*
5. Liisa Nurro: *Luostarin ikkuna*
6. Hanne Martelius: *Legenda*
7. Jussi Katajala: *Morgan Giffordin maalaukset*
8. Heini Kalliomäki: *Täällä lie lohikäärmeitä*
9. Heikki Nevala: *Herra Tvist*
10. Tuomas Saloranta: *Joelta tullut*

Atorox 2007 -tulokset

1. Anne Leinonen: *Toisinkainen*
2. Hannu Rajaniemi: *Elegia nuorelle hirvelle*
3. Carita Forsgren: *Fyto ja Ygg*
4. Jenny Kangasvuo: *Yhtä kohtua puoliksi yksin*
5. Petri Laine ja Anne Leinonen: *Kuvat eivät valehtele*
6. Anne Leinonen: *Koska he olivat liian pyhiä*
7. Miina Supinen: *Alkumereen*
8. Jenny Kangasvuo: *Sudenkulku*
9. Anne Leinonen: *Hiekkameren jumalat*
10. Boris Hurtta: *Puut kuin purjeet laivan*

teet saattavat mennä samasta novellista voimakkaastikin ristiin.

Kärkikymmenikön novelleissa korostuivat ennen kaikkea kauhu ja fantastiset elementit. Moni novelleista oli sijoitettu historialliseen ympäristöön, mutta puhdasta geneeristä fantasiaa edusti vain yksi novelli. Tämä on toisaalta ollut Novassa trendinä jo useamman vuoden ajan. Merkillepantavaa kuitenkin on, että

yhdenkään kärkikymmenikön novellin ei voi sanoa edustavan puhdasta scifiä.

Tänä vuonna kisassa oli havaittavissa myös muutamia selkeitä teemoja. Yksi niistä oli jonkinlainen vesielementin mukanaolo. Useamman tarinassa hukuttiin meriin, järviin tai lampiin tai sitten niillä oli muuten oleellinen rooli tarinassa. Toinen selkeä elementti oli metsä,

sekä laajemmin ihmisen luontosuhteen käsittely. Nämä kaksi elementtiä myös sekoittuivat monissa teksteissä. Myös parisuhteen problematiikka kohosi esille useammassa novellissa.

Merkillepantavaa on myös se, että Novan esiraadin arvion mukaan kisassa oli tänä vuonna enemmän heikkotasoisia novelleja kuin keskimäärin. Tai kuten Mari Saario asian palkintojenjaon yhteydessä ilmaisi: "kirjoittajia joilla on taitoja, mutta ei kokemusta". Näyttääkin siltä, että Novan tapaiselle, kirjoittajien koulutukseen tähtäävälle kisalle on edelleen olemassa selvä tarve.

Novan jälkeen oli Atorox-palkintojenjaon vuoro. Atorox on Turun Science Fiction Seuran jakama tie-teiskirjallisuuspalkinto, joka myönnetään edellisen vuoden parhaalle ensimmäistä kertaa julkaistulle kotimaiselle science fiction- tai fantasia-novellille. Tänä vuonna palkinto jaettiin 24. kerran ja äänestämässä oli yhteensä 58 raatilaista yhdestätoista suomalaisesta sf/f-seurasta.

Atorox-voittajan valinta tapahtui tänäkin vuonna kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa jokaisen halukkaan on mahdollista äänestää omia suosikkejaan lopulliselle äänestyslistalle. Toisessa vaiheessa raateihin kuuluvien äänestäjien tehtävänä on laittaa tälle listalle päässeet novellit, joita tänä vuonna oli 23 kappaletta, mieleiseensä paremmuusjärjestykseen.

Toisen vaiheen äänestyskäytäntöä oli tänä vuonna kuitenkin yleisöpalautteen pohjalta uudistettu hieman. Idea uudessa laskutavassa on, että se painottaa nimenomaan ykkössijoja, tavoitteen ollessa, että mahdollisimman harva ääni joutuisi niinsanoitusti "hukkaan" ja voittajaksi päätyisi novelli, joka useimman ihmisen mielestä ansaitsisi ykkössijan. Vähimmäis- tai enimmäismäärää novelleja lopulliselta äänestyslistalta valittaessa ei myöskään enää ole. Vastaava laskutapa on käytössä muun muassa amerikkalaista Hugo-sf/f-palkintoa jaettaessa.

Merkillepantavaa tänä vuonna oli myös se, että raatien kokorajoituksesta oli päätetty luopua, minkä johdosta mukana olivat esimerkiksi verkoyhteisöt *Deathwriters* seitsemällä ja *Risingshadow* kolmellatoista edustajalla.

Vuoden 2007 Atorox-kärkeä. Edessä palkinnon tänä vuonna voittanut Anne Leinonen takanaan Miina Supinen, Portin päätoimittaja Raimo Nikkonen, Boris Hurta, Jenny Kangasvuo ja Carita Forsgren.

Ennen kuin voittaja kuitenkaan selvisi, oli vuorossa *Tomi Junnilan* powerpoint-show, jossa hän kävi läpi uutta laskutapaa ja sitä, kuinka voittaja lopulta valikoitui. Vaikka aivan Euroviisuhuumaan verrattavaa jännitysnäytelmää katsomossa ei pisteidenlaskun edetessä elettykään, havainnollisti esitys hyvin uutta äänestyskäytäntöä. Ajanpuutteen vuoksi esitys oli myös pakko toteuttaa aiottua nopeammassa tahdissa.

Sitä, kuinka paljon laskutapaan tehdyt muutokset lopulta vaikuttivat äänestystulokseen, on vaikea sanoa, sillä suuria yllätyksiä tuloslistassa ei nähty. Voittajaksi selviytyi *Anne Leinonen* novellillaan **Toisinkainen**. Vaikka etukäteen itsestään selvästä voitosta ei toki voikaan puhua, ei kyseessä myöskään ollut suuri yllätys, sillä tämänvuotinen Atorox oli jo kirjoittajan toinen.

Atorox ei kuitenkaan kaikeksi olisi Atorox, ellei tuloslistaa kohtaan olisi

tänäkin vuonna esitetty kritiikkiä. Kaikille niille, jotka eivät olleet tyytyväisiä tuloksiin, tai ovat sitä mieltä, että lopulliselta äänestyslistalta putosi heidän mielestään sille kuuluvia novelleja, ei voikaan antaa kuin yhden ohjeen ensi vuotta varten. **Äänestäkää!**

Lauantain paneelisatoa

Ohjelmaa oli lauantain mittaan tuttuun tapaan muutenkin valtavasti. Yksi kiinnostavimmista ohjelmanumeroista oli Ellen Datlow'n, Cheryl Morganin, Enhörningenin päätoimittajan Ben Roimolan sekä **Tähtivaeltajan** päätoimittajan *Toni Jerrmanin* tähdittämä "Päätoimittajien salaisuudet"-paneeli.

Paneelin alkajaisiksi Cheryl Morgan totesi, ettei toivoisi sci-fi-lehden päätoimittajuutta pahimmalle viholliselleenkaan. (Totta! Pt. huom.) Hän ei luvannut paljastaa

kenkuimpia yhteistyökumppaneita tai kirjoittajia, sitä varten hänelle olisi kuulemma pitänyt maksaa enemmän. Morgan kertoi vetäytyneensä päätoimittajan tehtävistä verkkolehti *Emerald Cityn* lakkauttamisen jälkeen, ja Ellen Datlowkin totesi keskittyvänsä pitkien **Omni**-lehden parissa vietettyjen vuosien jälkeen erilaisten antologioiden toimittamiseen.

Datlow myönsi, että kavereiden tekstejä on kurjaa hylätä lehdestä. Välit voivat mennä, joskaan ammattimaisten kirjoittajien kohdalla tästä ei yleensä ole pelkoa. Morgan säästi ja kertoi, että varsinkin fanzinen päätoimittajalla on vaikeampaa kuin päivälehtikriitikolla, kun pitäisi hylätä toisen fanin kirjoittama teksti.

Toni Jerrman tunnusti, että haluaisi julkaista lehdessään enemmänkin novelleja, mutta Portti-kisa vie suomalaisnovellien parhaimmiston ja jäljelle jäävien taso on yleensä heikkoa. Tähtivaeltaja-kirjoituskil-

pailu järjestettiin tänä vuonna osin tästä syystä. Morgan valitteli myös, että jopa scifi-kirjoittajilla voi olla vaikeuksia Word-ohjelman käytössä – tekstit saapuvat lukukelvottomassa muodossa. Datlow puolestaan ei ota vastaan kuin printattuja käsikirjoituksia.

Paneelin jälkeen oli vuorossa Ellen Datlow'n kaffeklatch-tuokio Sohwin kabinetissa. Datlow kyseli paikalle kerääntyneiltä harrastajilta näiden taustoista ja kiinnostuksen kohteista ja kertoi kokemuksistaan *Omni*-lehden päätoimittajana New Yorkissa. Hän piti valitettavana, että Suomessa ei ole ammattimaista genre-lehteä, jonka päätoimittaja työstäisi tekstejä kirjoittajien kanssa. Datlow ja paikalla ollut Cheryl Morgan nykytelivät kuitenkin hyväksyvästi meikäläisten kirjoituskilpailujen palkintosummille.

Datlow kehotti suomalaisia kirjoittajia pyrkimään ulkomaisille markkinoille nimenomaan novelleilla. Hän muistutti myös huolellisen käänöksen tärkeydestä, koko novelli tulisi kääntää; ei vain synopsisista. Käännös kannattaa tarkistuttaa kieltä äidin-kielenään puhuvalla.

Väärin äänestetty?

Lauantain iltapäivälle osui myös tämän lehden päätoimittajan pahin esiintymisputki, joka koostui lähes kolmen tunnin yhtämittaisesta lavalla olost. Näistä esiintymisistä vaativimpia olivat kaksi jälkimmäistä, joista ensimmäisessä pohdittiin sf/f-novellistiikan tilaa ja jälkimmäisessä kotimaisen fandomin tulevaisuutta.

Ensimmäiselle paneelille oli annettu provokatorinen nimi "Taas äänestitte väärin!" joka kommentoi etenkin Atoroxista vuosittain nousevaa meteliä. Paneelia puheenjohti Anne Leinonen ja sen muina jäseninä toimivat novellistit *Tiina Raevaara* ja *Mari Saario*, sf/f-kriitikko ja entinen Portin novellikilpailun tuomari *Liisa Rantalaiho* sekä *Pasi Karppanen* eli allekirjoittanut.

Puheenjohtajan ehdotuksesta jokaista panelistia oli pyydetty tekemään aiheesta omat alustuksensa, jotka nämä sitten lukivat yleisölle. Valitettavasti tämä sai aikaan, että kun panelistit olivat saaneet "alustuksensa" luettua, aikaa oli jäljellä

enää runsas vartti. Lisäksi tuntui, että yhteen paneeliin oli yritetty ahtaa yksinkertaisesti liikaa teemoja.

Tämä ei tarkoita, etteikö puheen- vuoroissa ja alustusten jälkeen jääneessä viidessätoista minuutissakin olisi ehditty nostaa esille monia mielenkiintoisia kysymyksiä.

Atoroxin tulisi ennen kaikkea olla fandomin ääni. Siitä päättämään pääsee jokainen halukas, joten sen lopputuloksen tulisi olla demokraattisen prosessin tulos. Silti lopputulos on harvemmin miellyttänyt kaikkia, ja sitä sekä äänestyskäytäntöä kohtaan esitetään joka vuosi kovaäänistä kritiikkiä. Kuitenkin Atoroxin sääntöjä on tasaisin väliajoin muutettu vastaamaan yleisön toiveita. Keitä kohtaan tuo kritiikki siis kohdistuu, niitä äänestäjäkö, jotka äänestävät "väärää" novelleja?

Toisaalta alaa pidempään seuranneen näkökulmasta ei myöskään voi olla huomaamatta sitä kehitystä, joka kotimaisen sf/f-novellistiikan saralla on tapahtunut. Nykyisin lehdistä ei pääse läpi läheskään niin paljon todella huonoja novelleja kuin esimerkiksi viisi tai kymmenen vuotta sitten. Viime vuosina julkaistua kotimaista novellimuotoista sf/f:ää on ehkä aiheellisestikin syytetty eri areenoilla tekotaiteellistumisesta. Voidaan kuitenkin kysyä, kirjoitetaanko sitä monien kaipaamaa "vanhaa kunnon scifiä ja fantasiaa" enää missään muuallakaan?

Fandomin tulevaisuus

Tämän jälkeen olikin vuorossa juokseminen fandomin tulevaisuus - paneelin vetäjäksi kerrosta ylempänä sijaitsevaan luentosaliin, jossa yleisö sekä panelistit olivat jo paikalla.

Paneeliin oli saatu kerättyä niin ajallisesti kuin maantieteellisesti varsin kattava otos fandomin edustajia. Mukana olivat suomalaisen fandomin tällä hetkellä vanhinta ajallista kerrostumaa edustava *Ben Roimola*, Jyväskylän sf-seura 42:n puheenjohtaja *Irma Hirsjärvi*, toistaiseksi Suomen nuorimman eli Espoon scifiseuran edustajana *Tapio Ranta-Aho*, niin Tolkien-seurassa kuin verkko-yhteisä *Risingshadow*'n toiminnassa mukana oleva *Miikka Uotila* sekä fandomiin vasta ensikosketustaan ottava *Laura Järvenpää*.

Paneelin tarkoituksena oli pohtia sitä, mitä olisi tehtävä, jotta harrastajakentän sisälle syntynyt sukupolvikuilu voitaisiin ylittää. Sf/f-seurojen toiminnasta kiinnostuneiden nuorien määrä vähenee ja aktiivien keski-ikä nousee hitaasti, mutta varmasti. Samanaikaisesti nettifoorumit keräävät ympärilleen innostuneita aktiiveja. Onko aika yksinkertaisesti ajanut seuratoiminnan ohi, niissä mukana olevien ollessa liian kangistuneita kaavoihinsa ja kykenemättömiä näkemään maailman muuttumista ympärillään?

Toisaalta tuntuu siltä, että monelta tällä hetkellä fandom-toiminnassa mukana olevalta on tyystin unohtunut se, millaista oli itse tehdä ensimmäisiä haparoivia kontakteja sf/f-toimintaan. Tulisiko nuorille yrittää tarjota jotain muutakin kuin viikoittaisia kaljailtoja? Pitäisikö tapaamisia tai omaa toimintaa mahdollisesti mainostaa jossain potentiaalisille kiinnostuneille? Myös se, millaisiksi nuo kokoontumiset rakentaa, tai miten uusiin kävijöihin niissä suhtaudutaan, on ensiarvoisen tärkeää.

Toisaalta on syytä muistaa, että kun ottaa huomioon tilanteen ulkoilla, muuttuu tilanne oikeastaan päinvastaiseksi. Monessa maassa on nimenomaan käännetty katseet kateellisena Suomeen ja tilanteeseen, jossa me olemme. Miten me onnistumme järjestämään ilmaisia coneja, joihin nuoret rynnivät tuhatpäisinä laumoina? Siinä missä vanhemmissa sf-maissa conien kävijämäärät laskevat ja fandom on hyvää vauhtia kuolemassa pystyyn, suomalainen fandom on kohtuullisen nuorta ja conien kävijämäärät monikymmenkertaisia.

Loppupäätelmänä tuntui olevan, että vaikka tilanne onkin suhteellisesti hyvä, nuorisotyötä on muistettava tehdä. Muuten vaarana on, että se mikä on nyt totta muualla, toteutuu meillä sukupolven kuluttua.

Kirjalijan kanssa kahvilla

Myös sunnuntaina luvassa oli yhtä ja toista kirjoittajan kannalta kiintoisaa ohjelmaa. Tähän lukeutui muun muassa *Deathwriters*-kauhukirjoittajafoorumin järjestämä paneeli, johon tämän lehden päätoimittajalla oli vakaa aikomus osallistua ennen jou-

tumistaan shanghahaijatuksi yleisöksi Joe Haldeman -kaffeklatchiin. Koska päätoimittajan oli kuitenkin mahdollista lähettää paikalle etäkehonsa *Saara Henrikssonin* hahmossa, löytyy myös tuosta paneelista kuvaus tuonempaa.

Kaffeklatch seuraili tuttua käytäntöä ja koostui kirjailijan sekä tässä tapauksessa myös hänen vaimonsa jutustelusta pienen fanijoukon kanssa kahvipöydän ympärillä. Tunnin aikana Haldeman kertoi mielenkiintoisia tarinoita uransa varrelta sekä vastaili hänelle esitettyihin kysymyksiin.

Pääsipä tämän lehden päätoimittajakin pistämään yhden kysymyksen Haldemanille. Kuten arvasin, perustui kirjan **Camouflage** Samoa-kuvaus Haldemanien sinne tekemään matkaan. (Sen verran paljon pyöräretkiä vaimonsa kanssa mielellään tekevä Haldemanin kirjassa nimittäin pyöräillään ja käydään katselemassa paikallisia nähtävyyksiä.)

Haldeman kertoi aikoneensa ensin sijoittaa lopun tapahtumat Fidzille, jossa oli käynyt, mutta ajatteli sitten, että miksei sijoittaisi niitä jonnekin missä ei ollut vielä käynyt? Gay Haldeman kertoi, kuinka paljon hänen miehensä oli selvästi nauttinut romaanin changeling-osuuskien kirjoittamisesta, joissa käydään ihmiskunnan historian viimeiset 70 vuotta pikakelauksella läpi muotoamuuttavan muukalaisen näkökulmasta.

Mukana kaffeklatchissa oli myös *Juhani Hinkkanen*, Book Studion jo edesmenneen Galaxy-sarjan toimittaja. Kyseisessä sarjassa on julkaistu Haldemanin pää- ja toistaiseksi ainut suomennettu teos, **Loputon sota**. Mukanaan Hinkkasella oli kassillinen Haldemanin kirjoja, jotka toimivatkin hyvänä keskustelun oheismateriaalina. Loputonta sotaa Haldemanilla itsellään ei edes ilmeisesti ole, koska suomalainen kustantaja ei ollut katsonut sitä asiakseen kirjailijalle lähettää.

Loputtoman sodan kannesta keskustelu siirtyi kansikuvittamisen taiteeseen ja Haldeman kertoi muun muassa tuntemastaan kuvittajasta, joka ei yleensä lukenut kuvittamiaan kirjoja, vaan ainoastaan otti mallia kirjan aiemmista kansikuvituksista ja teki jotain samansuuntaista. Halde-

manin mukaan hänelläkään harvoin on minkäänlaista mahdollisuutta, tai edes halua päättää kirjojensa amerikkalaisista kansikuvista. Hänen mukaansa kansikuvittaminen on taiteilijoiden työtä, johon hänellä ei ole mitään halua puuttua.

Kauhun uusi aalto

Kauhukirjoittajien verkko yhteisö Deathwriters tarjoi paneelissaan ruohonjuuritason näkökulmia kauhukulttuurin nostamiselle sen nykyisestä jamasta. Kauhun pinnallisia tyylipiirteitä verrattiin Lordi-ilmiöön; hirviöitä populaarikulttuurissa piisaa, mutta tunne ja epäsovinnaisuus loistavat poissaolollaan. Kauhua voisi genreinä pitää vastaiskuna scifin kivaakkaalle älyllisyydelle, ja joidenkin kauhukirjoittajien mukaan kauhulle voisi tehdä hyvä irrottautua myös scifin pehmeistä arvoista.

Punk-asenteella varustetut kirjoittajat pitävät vain ansiona, jos kauhukirja saa osakseen suuren yleisön paheksunnan. Kauhukertomukset ovat käsitelleet usein etenkin ydinperheeseen kohdistuvaa uhkaa, mutta nykyisin yhteiskunnan ja sosiaalisten yhteisöjen monipuolistuessa tilaa on myös toisenlaisille uhkille. Tämä asettaa kauhulle myös haasteen – mistä uusi uhka, kun terrorismin aiheena alkaa olla kaluttu?

Sunnuntain ohjelmaan kuului myös human intrest -paneeli ”Menin naimisiin kirjoittajan kanssa – ja mitä siitä seurasi”. Tässä paneelissa ääneen pääsivät Jonathan Clementsin vaimo *Kati Mäki-Kuutti*, *Petri Hiltusen* vaimo *Hannele Parviola*, Gay Haldeman, *Judith Clute* sekä salaperäinen, myös Juoppokuskina mainittu *Mr. Anne Leinonen*.

Rouva Cluten mukaan avioliitto suojaa kirjailijapariskuntaa siltä mitä tuleman pitää, myös vaikeina aikoina. Gay Haldeman kertoi hoitavansa miehensä kirjoittamiseen liittyvän bisnespuolen sekä mm. kaikki matkat. Kuulostaa pätevältä järjestelyltä. Hän kertoi myös toimivansa sisäänpäin kääntyneellä kirjoittajaluonteella varustetun miehensä ”sosiaalisena käyttöliittymänä”.

Hannele Parviainen kehui, miten hänen ei ole tarvinnut olla päivätyöstään kuvaamataidon opettajana päiväkään poissa kun lapset

ovat sairastaneet, sillä mies työskentelee kotona. Hän kuitenkin totesi, että kotona työskentelevän sosiaalinen elämä on erilaista – illalla taiteilija haluaa lähteä ihmisten pariin, kun taas päivätyötä tekevä haluaa rentoutua kotonaan. Paneelin loppupäätelmänä oli, että monet kirjailijat: 1) eivät pidä puhelimesta ja 2) ovat naimisissa älykkäiden kriitikoiden kanssa.

Suomispefin maailmanvalloitus?

Suomispefi maailmalle -paneeli antoi paljon ajattelemisen aihetta myös Suomen Tieteiskirjoittajien aktiiveille. Paneelin tarkoituksena oli pohtia, miten suomalaisia novelleja ja romaaneja saataisiin ulkomaiden markkinoille, taso kun alkaa olla meillä vähintään yhtä hyvää kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Kääntäjä *Johanna Vainikainen-Uusitalo* kuitenkin ryöpytti kirjoittaja-aktiiveja aiheellisesti siitä, että yksi vaikutusvaltaisimmista päätoimittajista maailmalla, Ellen Datlow, osallistuu coniin, mutta tälle ei ole tarjottu käsikirjoituksia. Näin etenkin tilanteessa, jossa Datlow itse on ilmaissut kiinnostuksensa kotimaisia sf/f-tekstejä kohtaan.

Paneelin puheenjohtaja Anne Leinonen puolustautui kritiikkiin, että suomalaiset kirjoittajat eivät ole kovin hyviä markkinoimaan omia tekstejään. Suunnitelmissa kuitenkin on ottaa kritiikistä oppia ja hyödyntää tulevaisuudessa niihin saapuvia kirjailijoita ja toimittajia myös tien tasoittajina kansainvälisille markkinoille. Seuraavaan coniin on suunnitteilla erillinen kaffeklatch aiheesta kiinnostuneille kotimaisille kirjoittajille.

Keskustelua nousi myös siitä, pitäisikö ulkomaille pyrkiä novelleilla vai romaaneilla. *Markku Soikkeli* esitti kriittisen kommentin, että ensin kannattaisi miettiä, mitä sanottavaa suomalaisilla kirjoittajilla voisi olla esimerkiksi saksalaisille yleisölle – voihan kirjallisuutta myydä kuin metrimakkaraa, mutta siinä ei ole pointtia.

Toisaalta voi kysyä, olisiko juuri erilaisuus, joka suomalaisen kirjoittajan ulkomaisista erottaa, se sanottava – ässä, joka kotimaisella kirjoittajalla on hihassaan?